

רמב"ן פרשת אמור

כג, יא

(יא) ממחרת השבת יניפנו הכהן - ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו, לשון רש"י. ובאמת שזו גדולה שבראיות בגמרא, כי מה טעם שיאמר הכתוב כי תבואו אל הארץ וקצרתם את קצירה תביאו העומר ממחרת שבת בראשית, כי יש במשמע שבאיזה זמן מן השנה שנבוא לארץ ונקצור קצירה יניף הכהן העומר ממחרת השבת הראשונה שתהיה אחרי ביאתנו לארץ, והנה אין לחג השבועות זמן שימנה ממנו. ועוד על דרך הזה לא נדע בשנים הבאות אחרי כן מתי נחל לספור, רק מיום החל חרמש בקמה כפי רצוננו, ואלה דברי תוהו. אבל אם יהיה "ממחרת השבת" יום טוב כפי קבלת רבותינו, יבוא הענין כהוגן, כי צוה הכתוב תחילה שנעשה בחדש הראשון חג המצות שבעת ימים, וביום הראשון שבתון וביום השביעי שבתון וכל מלאכת עבודה לא נעשה, ואחר כן אמר כי כאשר נבוא אל הארץ נביא ממחרת השבת הזאת הנזכרת עומר התנופה והיא השבת הראשונה הנזכרת כאן, ולימד שלא ינהג העומר במדבר ובחוצה לארץ. אבל "ממחרת השבת השביעית" (פסוק טז) "ושבע שבתות" (פסוק טו) לא יתכן לפרש אותם יום טוב, אבל תרגם בו אונקלוס לשון שבוע. וא"כ יהיו שתי לשונות בפסוק אחד, והמפרשים אמרו כי הוא דרך צחות, כמו רוכבים על שלשים עירים ושלשים עירים להם (שופטים י ד). ובמקום אחר (דברים טז ט) פירש "שבעה שבועות", וכן באי השבת עם יוצאי השבת (מ"ב יא ט), שבוע, וכן מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר (עמוס ח ה), כי בעבור שיש בכל שבעה ימים שבת אחת וחשבון הימים ממנו, יקרא שבוע אחד שבת אחד. והוא לשון ידוע ומורגל בדברי רבותינו, שפעמים בשבת ב"ד יושבין בעירות (כתובות ב א). ויתכן שיהיה כל "השבת" הנזכר בפרשה שבוע, ויהיה טעם "ממחרת השבת", לומר כי ביום הנפת העומר יתחיל לעשות השבוע במנינו, אם כן יהיה היום ההוא ממחרת השבוע שעבר, כאילו אמר, יהיה יום התנופה ממחרת שבוע לימים העוברים וראשון לשבועות שיספור עד שישלים שבע שבתות. ובעבור שהזכיר (בפסוק ו) "ובחמשה עשר יום", אמר שיניף את העומר ממחרת השבוע הנזכר ויספור ממנו שבע שבתות. ואין לטעות ביום ארבעה עשר, כי לא הזכיר ממנו רק "בין הערבים" (פסוק ה). וטעם תמימות תהיינה (פסוק טו), כי השבת עם ששת הימים תקרא שבת שלימה. ופירוש "ממחרת השבת", כמו במחרת השבת, וכן עד ממחרת השבת השביעית תספרו, וכן ביום (ההוא) [זבחכם] יאכל וממחרת (לעיל יט ו). ואמרו כי לא יבא בי"ת במלת מחר ומחרת, ויהי ממחרת וישב משה לשפט את העם (שמות יח ג), ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת (שם ט ו), וכן כולם :

כג, טו

והנה טעם הפרשה, שיתחיל לספור בתחילת קציר שעורים ויביא ראשית קצירו כרמל מנחה לשם ויקריב עליו קרבן, וישלים מספרו בתחילת קציר חטים כעלות גדיש בעתו, ויביא ממנו סולת חטים מנחה לשם ויביא קרבן עליו. ולכך הזכיר הקרבנות האלה בפרשה, כי הם בגלל המנחות שהם העיקר בחג הזה,

כג, יז

חמץ תאפינה - צוה הכתוב שתהיינה חמץ, לפי שהם תודה לשם כי חקות קציר שמר לנו, וקרבת התודה יבוא על לחם חמץ. ואולי אסור החמץ מפני שירמוז אל מדת דין, כי נקרא "חמץ" כאשר יקרא היין אשר יקהה חומץ יין וחומץ שכר (במדבר ו ג), והלשון נגזר מלשון מעול וחומץ (תהלים עא ד), כי נגזל מהם טעמם ולא יאכלו, וכן כי יתחמץ לבבי (שם עג כא), יכעוס ויאבד טעמו ממנו. ובעבור שהקרבת לרצון לשם הנכבד, לא יובאו מן הדברים אשר להם היד החזקה לשנות הטבעים, וכן לא יבאו מן הדברים המתוקים לגמרי כגון הדבש, רק מן הדברים המזוגים, כאשר אמרו בבריאת העולם (ב"ר יב טו) שיתף מדת רחמים במדת הדין ובראו. והנה בחג השבועות שהוא יום מתן תורה יביא הקרבן בדין תודה, כי הוא יום העצרת, והמשכיל יבין. וזה סוד מה שאמרו רבותינו (ויק"ר ט ז), כל הקרבנות בטלין וקרבת תודה אינו בטל לעולם וכו', כי בו מצה וחמץ, כענין בעולם הבא :

כג, לו

עצרת היא... וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפנייהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש. ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן.